

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

БІЛИК Валентина Григорівна

УДК 378.011.3-051:373.3]:613.8

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ЗДОРОВ'ЯФОРМУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
СУЩЕНКО Людмила Петрівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
завідувач кафедри фізичної реабілітації.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ФЕДІЙ Ольга Андріївна,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка, завідувач
кафедри початкової і дошкільної освіти;

кандидат педагогічних наук, доцент
ЧЕРВІНСЬКА Інна Богданівна,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
доцент кафедри теорії та методики
початкової освіти.

Захист відбудеться 23 червня 2016 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9).

Автореферат розісланий 23 травня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. Д. Сиротюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Модернізація вищої освіти поставила перед педагогічною наукою і практикою завдання, пов'язані з вихованням компетентного вчителя початкової школи, для якого характерні професійна мобільність, творче та креативне ставлення до роботи. Перетворення, які відбуваються з позицій сьогодення в нашій державі, орієнтують зміст вищої педагогічної освіти на оновлення загальних підходів до підготовки майбутніх учителів початкової школи, формування їх як загальнокультурних розвинених особистостей. Ці положення знайшли своє відображення у нормативних документах: Законі України «Про вищу освіту» (2014), Національній доктрині розвитку освіти України у ХХ столітті (2002), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 в умовах глобалізаційних викликів(2010), Постанові Кабінету Міністрів України № 462 від 20.04.2011 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» (2011), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013).

В умовах сучасного етапу розвитку людства, що характеризується нестійкістю і кризовими явищами соціальної, економічної, екологічної, ідеологічної обстановки, трансформацією культурно-історичного середовища, індивідуальне і суспільне здоров'я виступає стратегічним стабілізуючим ресурсом, неодмінною умовою та імперативом для виживання людської цивілізації у цілому. Здоров'я стає тим чинником, що визначає добробут особистості, суспільства та держави. У зв'язку з цим підростаюче покоління потребує особливої комплексної уваги при провідній ролі системи початкової ланки освіти, покликаної разом з досягненням навчально-виховних цілей виконувати необхідну здоров'яформувальну і здоров'язбережувальну місії.

Проблема збереження і зміцнення здоров'я дітей молодшого шкільного віку є одним з пріоритетних напрямків соціальної політики держави. Свідченням особливої уваги суспільства до цієї проблеми є реалізація стратегічних напрямів діяльності різних установ щодо модернізації і широкого використання інноваційних технологій при вирішенні завдань зміцнення та збереження здоров'я дітей. Така пильна увага до здоров'я молодших школярів є цілком зрозумілою, оскільки спостерігається неопозитивна динаміка поширеності серед них функціональних порушень та хронічних захворювань. З кожним роком, на жаль, неухильно зростає кількість відхилень в стані фізичного і психічного здоров'я дітей молодшого шкільного віку. Зменшуються як абсолютні значення, так і діапазони змін показників зростання і розвитку, що виявляються при популяційних обстеженнях дитячого контингенту.

Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи у вищих навчальних закладах ґрунтовно досліджували вітчизняні вчені, зокрема, В.І. Бондар, Н.М. Бібік, І.В. Бужина, Л.Є. Гусак, П.М. Гусак, С.А. Зайцева, Л.В. Коваль, О.А. Комар, С.А. Литвиненко, С.М. Мартиненко, О.В. Матвієнко, І.І. Осадченко, І.О. Пальшкова, Л.Є. Петухова, О.Я. Савченко, О.А. Федій, Л.О. Хомич, Л.Л. Хоружа, С.І. Якименко та ін.

Деякі питання, пов'язані з особливостями підготовки майбутніх учителів початкової школи, вивчали вітчизняні науковці К.Б. Авраменко, С.О. Бурчак,

С.П. Власенко, Л.В. Волик, С.М. Дубяга, Л.В. Зімакова, В.І. Імбер, Н.В. Казакова, А.М. Крамаренко, І.А. Малишевська, О.С. Маляренко, В.В. Матіяш, Л.О. Мацук, Т.П. Москвіна, О.В. Омельченко, С.М. Паршук, Л.О. Петриченко, О.М. Побірченко, М.Ю. Прокоф'єва, О.В. Романенко, Л.С. Сидоренко, С.І. Синенко, З.М. Сирота, Л.П. Ткаченко, Н.М. Ткаченко, Л.С. Філатова, І.Б. Червінська, Ю.Д. Шаповал, І.В. Щербак та ін.

Актуальність дослідження формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі обумовлена об'єктивно існуючими суперечностями, що виникають між:

– запитом сучасного суспільства на компетентних учителів початкової школи, здатних здійснювати здоров'яформувальну діяльність з молодшими школярами, і недостатньою орієнтованістю вищої педагогічної освіти на вирішення цього завдання;

– необхідністю формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі та недостатнім розробленням педагогічного забезпечення реалізації цього процесу у вищих навчальних закладах;

– потребою майбутніх учителів в успішній здоров'яформувальній діяльності у початковій школі і недостатньою сформованістю їх готовності до цієї діяльності.

Подолання виявлених суперечностей потребує впровадження в освітню практику вищих навчальних закладів педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Соціальне значення ефективної підготовки майбутніх учителів початкової школи у вищих навчальних закладах, виявлені суперечності, недостатня наукова розробленість окресленої проблеми у педагогічній теорії та практиці зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **«Формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження відповідає тематичному плану наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з наукового напрямку «Зміст освіти, форми, методи і засоби підготовки вчителів» (протокол № 5 від 27 січня 2004 року).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 6 від 29 січня 2015 року) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол №2 від 24 березня 2015 року).

Мета дослідження полягає у виявленні, теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі та їх експериментально-дослідній перевірці.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі у педагогічній теорії та освітній практиці вищих навчальних закладів.

2. Уточнити зміст понять «формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі» та «готовність майбутніх вчителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі».

3. Теоретично обґрунтувати структурні компоненти готовності та визначити критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

4. Спроекувати модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

5. Виявити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів початкової школи у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й виконання завдань на різних етапах наукового пошуку було використано комплекс методів дослідження: *теоретичні*: системний аналіз наукової та науково-методичної літератури, бібліографічний аналіз праць класиків педагогіки, контент-аналіз нормативних документів у сфері вищої педагогічної освіти – з метою з'ясування стану розробленості досліджуваної проблеми; компаративний аналіз і узагальнення – з метою уточнення змісту понять «формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі» та «готовність майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі»; порівняння – з метою теоретичного обґрунтування структури готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; класифікація – з метою визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; моделювання – з метою проектування моделі формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; систематизація – з метою виявлення та теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; *емпіричні*: (спостереження, анкетування, інтерв'ювання, бесіда, тестування, вивчення навчальної документації студентів, ретроспективний аналіз власного досвіду викладацької діяльності у вищому педагогічному навчальному закладі) – з метою з'ясування рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; педагогічний експеримент – з метою перевірки ефективності виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; *статистичні*: поєднання кількісного та якісного аналізу отриманого емпіричного матеріалу із застосуванням t-критерія Стьюдента з метою обґрунтування вірогідності отриманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* проаналізовано стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі (конкретизація змісту професійної підготовки майбутніх учителів з урахуванням специфіки здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача і студентів; розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення науково-дослідної роботи і практик); спроектовано модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, що складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового, організаційно-технологічного та результативно-оцінювального блоків; визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі;

– *уточнено* зміст понять «формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі» та «готовність майбутніх вчителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі»; структурні компоненти готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі;

– *удосконалено* зміст, форми і методи формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі;

– *подальшого розвитку набули* методики оцінювання сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у впровадженні педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; розробленні інформаційних ресурсів дистанційних курсів «Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики», «Основи валеології», «Безпека життєдіяльності» та «Методика навчання основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності», навчально-практичного посібника «Кросворди з фізіології людини» та методичних рекомендацій до практичних занять «Анатомія та фізіологія дитини»; розробленні комп'ютерної програми «БССЛ: педагогічна діагностика сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі» (у співавторстві з С.В. Страшком, Л.П. Сущенко та О.М. Лінчуком).

Теоретичні положення та практичні розробки дослідження можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи, магістрів, аспірантів і у системі післядипломної педагогічної освіти.

Основні положення та результати дослідження *впроваджено* у навчально-виховний процес Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 57-01/1552 від 24.12.2015 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/02 від 22.01.2016 р.), Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-

10/144 від 01.02.2016 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка № 2183 від 22.12.2015 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (довідка № 33 від 13.01.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. У публікаціях, підготовлених спільно з співавторами, внесок здобувача полягає: у розробленні 1-10 кросвордів – у навчально-практичному посібнику [1]; у розробленні розділів 1, 4, 5, 6 та додатків – у методичних рекомендаціях до практичних занять [2]; у підготовці методичних рекомендацій до самостійного виконання практичних робіт і залікових тестів – у навчально-методичній праці [5]; в аналізі концептуальних засад – у статті [8]; в аналізі даних про доцільність валеологічного підходу в організації навчально-виховного процесу з метою профілактики порушень здоров'я учнів – у тезах [16]; в аналізі літературних джерел – у тезах [18], [19], [24].

Апробація результатів дослідження. Основні результати та теоретичні положення дисертаційного дослідження висвітлено та обговорено на науково-практичних конференціях різних рівнів: *міжнародних*: «Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін». XIV Каришинські читання (Полтава, 2007); «Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі». XVII Каришинські читання» (Полтава, 2010); «Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку» (Харків, 2015); «Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту» (Одеса, 2015); «Modern problems and prospects of development of physical education, health and training of future professionals of physical education and sports» (Київ, 2015); «Міжнародна діяльність університетів як фактор інноваційного розвитку вищої школи» (Маріуполь, 2015); *всеукраїнських*: «Роль докільця у валеологічній освіті і вихованні» (Полтава, 2005); «Сучасна вища освіта: проблеми та перспективи» (Дніпропетровськ, 2015); «Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості» (Чернігів, 2015); «Проблеми цивільного захисту населення: сучасні реалії України» (Київ, 2015); «Педагогіка здоров'я» (Харків, 2015); «Розвиток обдарованості молодшого школяра: діагностика, проектування, психолого-педагогічний супровід» (Чернігів, 2015); засіданнях кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони життя та здоров'я Інституту педагогіки та психології та кафедри фізичної реабілітації Інституту фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи відображено в 26 авторських публікаціях, з них 1 навчально-практичний посібник, 1 методичні рекомендації до практичних занять, 4 навчально-методичні праці, 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні, 11 статей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій (7 – одноосібних, 4 – у співавторстві).

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (281 найменування, з них іноземною мовою – 21 найменування) і додатків. Загальний обсяг дисертації складає 266 сторінок (основна частина – 179 сторінок). Дисертаційна робота містить 8 таблиць на 8 сторінках і 30 рисунків на 26 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, зазначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито його наукову новизну та практичне значення; представлено відомості про особистий внесок здобувача та апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі «**Теоретичні основи формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі**» проаналізовано літературні джерела щодо формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; охарактеризовано науковий тезаурус формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; розкрито структуру готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Аналіз наукової літератури щодо формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі засвідчив, що з позицій сьогодення соціальне замовлення на випускників вищих педагогічних навчальних закладів потребує ефективної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності, вихованням у них професійно значущих якостей, якнайшвидшої адаптації й активізації їх діяльності у зв'язку з розвитком нової ситуації в світі та країні.

Науковці (В.І. Бондар, П.М. Гусак, О.А. Комар, С.М. Мартиненко, О.В. Матвієнко, О.В. Омельченко, Н.О. Прасол, О.Я. Савченко, О.А. Федій, І.Б. Червінська та ін.) вказують, що зміцнення демократичних і гуманістичних принципів навчально-виховного процесу вищих педагогічних навчальних закладів передбачає оновлення змісту і напрямів освітньої практики, пошук і вдосконалення форм, методів і засобів підготовки висококультурних, компетентних учителів початкової школи, здатних творчо вводити освітні інновації в контекст сучасних тенденцій, спрямовувати власні зусилля на саморозвиток і самовдосконалення.

Аналіз літератури з фізичного виховання показав, що науковці (О.Д. Дубогай, В.В. Колосовська, О.В. Кузнецов, Л.І. Лубишева, Н.В. Москаленко, І.В. Поташнюк та ін.) вказують на здоров'яформувальну складову фізичного виховання молодших школярів.

У розділі формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі розглядається як процес, який є результатом теоретичної і практичної підготовки, що здійснюється у вищих навчальних закладах протягом певного терміну навчання і передбачає наявність ціннісних орієнтацій студентів щодо забезпечення оптимального індивідуального рівня адаптації молодших школярів до вимог навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти, виховання відповідального ставлення учнів до власного здоров'я, залучення їх до здорового і безпечного способу життя.

Теоретичний аналіз наукових праць вітчизняних учених (М.М. Ворник, С.В. Данильченко, О.А. Комар, А.М. Крамаренко, О.В. Кузнецов, О.С. Малярєнко, С.М. Мартиненко, О.В. Матвієнко, Ю.В. Науменко, Н.К. Смирнов, Ю.Д. Шаповал, Ю.О. Шишкіна та ін.) дозволив уточнити сутність поняття «готовність майбутнього

вчителя до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі», яке розглядається як інтегрована якість особистості, що характеризується позитивною мотивацією на соціально-педагогічну діяльність, пов'язану зі збереженням і зміцненням здоров'я учнів, професійно орієнтованими знаннями, уміннями та навичками щодо підвищення життєвого потенціалу молодших школярів і навчання їх конкретним заходам безпеки життєдіяльності.

У структурі готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі виділено мотиваційний, когнітивний, процесуальний і особистісний структурні компоненти.

Нами вказано, що майбутні вчителі початкової школи повинні володіти не окремими розрізненими знаннями у галузі педагогіки, а їх системою, яка цілісно відображає особливості професійної діяльності у початковій ланці освіти та організовується на основі сучасних наукових теорій, ідей та принципів, спрямованих на зміцнення та збереження здоров'я молодших школярів.

У другому розділі **«Педагогічне забезпечення формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі»** розглянуто методика та напрями дослідження; охарактеризовано модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; розкрито педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалася протягом 2004-2015 років відповідно до практико-пошукового, концептуального, дослідно-експериментального та узагальнювального етапів.

Практико-пошуковий етап (2004-2009 роки) був спрямований на аналіз наукової літератури щодо формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; характеристику наукового тезауруса; з'ясування структури готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; розроблення оцінювально-діагностичного комплексу для визначення рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. Для оцінювання за мотиваційним критерієм використовувалася методика самооцінювання професійно-педагогічної мотивації, яка була адаптована Н.П. Фетискіним; для оцінювання за когнітивним критерієм – розроблено тестові завдання; для оцінювання за процесуальним критерієм – розроблено відповідну картку; для оцінювання за особистісним критерієм – використовувалися: методика визначення комунікативної готовності до діалогу з дитиною (за І.І. Ридановою); методика діагностики рівня емпатичних здібностей (за В.В. Бойком); методика діагностики рівня саморозвитку і професійно-педагогічної діяльності (за Л.Н. Бережновою).

Концептуальний етап (2010-2011 роки) був спрямований на виявлення та теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; розроблення та теоретичне обґрунтування моделі формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; визначення

експериментальної бази, контингенту студентів, що брали участь в педагогічному експерименті; розроблення педагогічного забезпечення.

Дослідно-експериментальний етап (2012-2015 роки) був спрямований на реалізацію педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі і діагностику рівнів сформованості готовності майбутніх учителів, які увійшли до експериментальної та контрольної груп, до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

На узагальнювальному етапі (2015-2016 роки) аналізувалося вирішення завдань дослідно-експериментальної роботи, теоретично осмислювалися результати дослідження, уточнювалися теоретичні положення та висновки, отримані у процесі педагогічного експерименту.

Модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового, організаційно-технологічного та результативно-оцінювального блоків (рис. 1).

У дисертації вказано, що застосування компетентнісного підходу у формуванні готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі дозволило: перенести акценти з поінформованості суб'єктів навчання на їх уміння та навички використовувати інформацію для вирішення практичних проблем, пов'язаних зі здоров'яформувальною діяльністю; вказати на націленість фахової підготовки на майбутнє працевлаштування випускників у загальноосвітніх навчальних закладах. Реалізація особистісно орієнтованого підходу дозволила: спрямовувати навчальний процес на розвиток особистості майбутнього вчителя початкової школи в умовах сучасної парадигми вищої педагогічної освіти; акцентувати увагу на суб'єктній ролі студента у процесі навчання у вищому навчальному закладі. Застосування діяльнісного підходу дозволило через діяльність студента сформувати у процесі певного терміну навчання його кваліфікацію, яка забезпечить професійну самореалізацію у роботі, пов'язаній зі збереженням і зміцненням здоров'я молодших школярів. Реалізація аксіологічного підходу дозволила: спрямувати зусилля на формування ціннісно-сислової орієнтації студентів, мотивації до виконання здоров'яформувальної діяльності та усвідомлення ними соціальної значущості своєї майбутньої професії; акцентувати увагу на саморозвитку і самовдосконаленні студентів; підкреслити важливість соціальної взаємодії. Застосування акмеологічного підходу дозволило: спрямувати зусилля професорсько-викладацького складу на цілісне вивчення в освітньому середовищі вищого педагогічного навчального закладу студентів як індивідів і суб'єктів діяльності; створити педагогічні умови для мотивації успіху, актуалізації потреби в досягненнях і прагнення до високих результатів; організувати варіативний освітній простір для творчої здоров'яформувальної діяльності.

До педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі віднесено: конкретизацію змісту професійної підготовки майбутніх учителів з урахуванням специфіки здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача

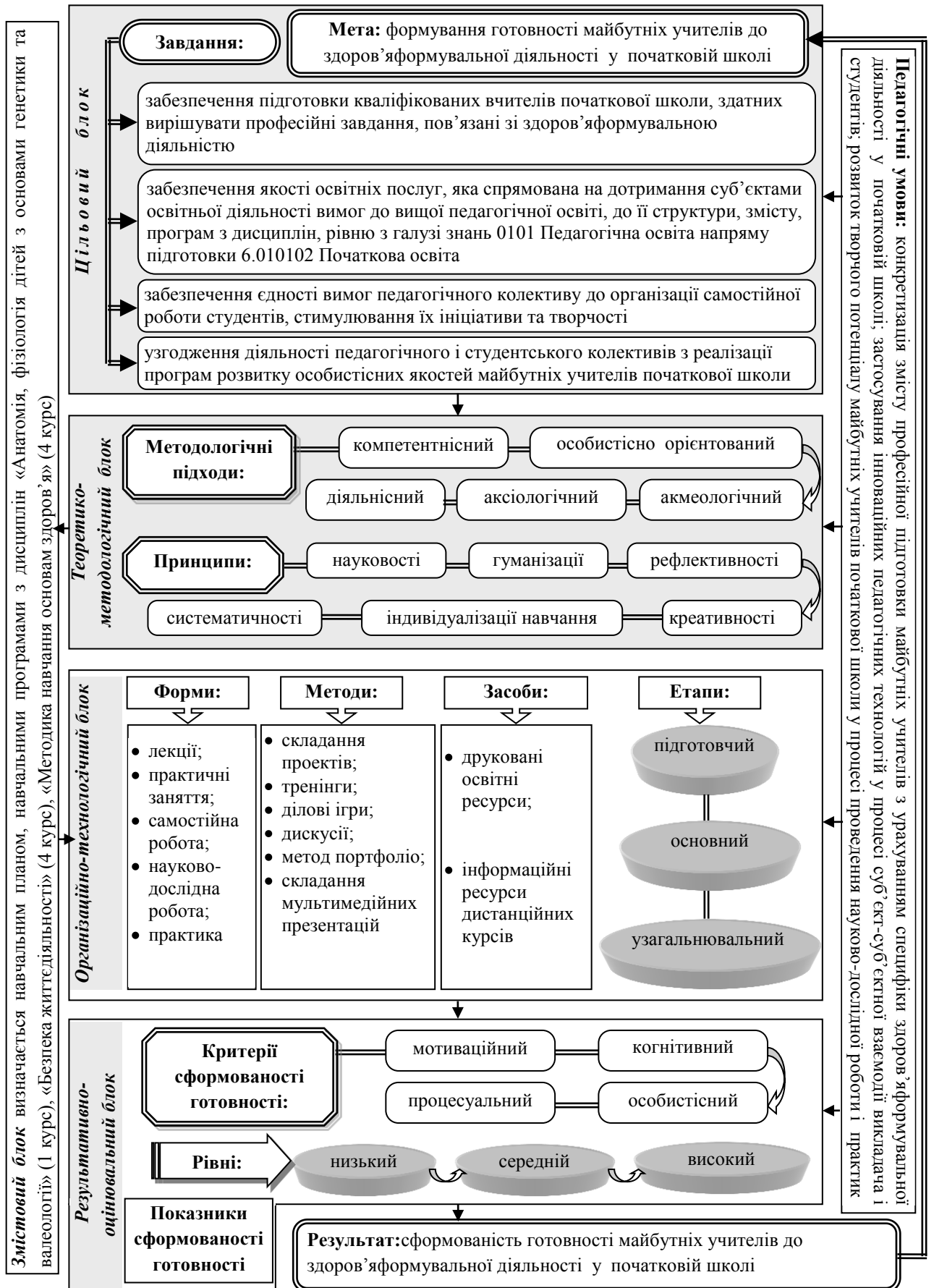

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі

і студентів; розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення науково-дослідної роботи і практик.

Конкретизація змісту професійної підготовки майбутніх учителів з галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта здійснювалася з урахуванням специфіки здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, що знайшло своє відображення у процесі вивчення дисциплін «Анатомія, фізіологія дітей з основами генетики та валеології» (1 курс), «Безпека життєдіяльності» (4 курс) та «Методика навчання основам здоров'я» (4 курс) та на основі міждисциплінарного зв'язку з дисципліною «Фізичне виховання».

Вказано, що інноваційні педагогічні технології сприяють вирішенню актуальних завдань сучасної вищої педагогічної освіти: ефективне оволодіння знаннями майбутніми вчителями початкової школи; формування навичок практичних досліджень, що дозволяють приймати професійні рішення щодо здоров'яформувальної діяльності; перехід від накопичення знань до створення механізмів самостійного пошуку і навичок дослідницької діяльності; розвиток комунікативних здібностей, емпатії та творчого потенціалу. Отже, сьогодні інновації у сфері вищої педагогічної освіти стали системою, яка визначає вектор розвитку освітнього простору Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Застосування інноваційних педагогічних технологій (складання проєктів, тренінги, ділові ігри, дискусії, метод портфоліо, складання мультимедійних презентацій) у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача і студентів здійснювалося при проведенні лекцій та практичних занять з відповідних дисциплін.

Творчий потенціал майбутніх учителів початкової школи розглядається як якість, що характеризує можливість цієї соціальної групи за наявності певної мети, пов'язаної з отриманням кваліфікації, актуалізувати свої здібності, які дозволять успішно здійснювати здоров'яформувальну діяльність у початковій ланці освіти. При цьому визначено, що науково-дослідна робота студентів є повноправною складовою освітнього процесу вищого педагогічного навчального закладу та особливою формою діяльності, що безпосередньо підвищує творчий потенціал студентів.

У дисертації констатується, що педагогічна практика дозволяє студентам, ґрунтуючись на знаннях з педагогіки, анатомії та фізіології дітей з основами генетики, основ валеології, безпеки життєдіяльності, методики навчання основам здоров'я, моделювати здоров'яформувальну діяльність з молодшими школярами та оволодівати засобами її організації.

У третьому розділі **«Експериментально-дослідна перевірка виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі»** подано методику педагогічного експерименту; розкрито критерії сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. Представлено експериментальні дані та проаналізовано результати педагогічного експерименту.

У розділі розкрито сутність критеріїв, показників і рівнів (низький, середній, високий) сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Високий рівень сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі характеризується ярко вираженою позитивною мотивацією до здійснення здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, власним бажанням і стійкою спрямованістю працювати у педагогічній сфері, адекватним усвідомленням потреби застосувати свої знання та вміння у здоров'яформувальній діяльності з молодшими школярами. Для студентів властиве активне застосування системних, глибоких і міцних знань з анатомії, фізіології дітей з основами генетики та валеології, безпеки життєдіяльності, методики навчання основам здоров'я та професійної термінології. Студенти займають активну професійну позицію, прагнуть до ґрунтовного оволодіння майбутньою професією, пов'язаною зі здоров'яформувальною діяльністю у початковій школі. Відбувається активна, логічна, послідовна та систематична реалізація студентами на професійному рівні умінь та навичок щодо організації здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. У студентів ярко виражені комунікативні здібності, емпатія та прагнення до саморозвитку.

З метою встановлення стану формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі було проведено анкетування 500 студентів 3-4 курсів, які навчаються з галузі знань 0101 Педагогічна освіта на пряму підготовки 6.010102 Початкова освіта у таких вищих навчальних закладах України, як Бердянський державний педагогічний університет, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка та Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

Опитування виявило, що 55,74% респондентів цікавляться регулярно літературою, яка пов'язана зі здійсненням здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; 63,41% студентів різною мірою володіють знаннями з питань здійснення здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; лише 12% опитаних студентів готові повністю до самостійного і творчого проведення здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; лише 14,99% респондентів володіють повністю методиками визначення фізичного здоров'я учнів початкової школи; лише 13,71% опитаних студентів володіють повністю знаннями про фізіологічні резерви організму дітей молодшого шкільного віку; 46,2% опитаних студентів цікавляться частково питаннями безпеки життєдіяльності молодших школярів.

Результати анкетування викладачів вищезазначених вищих навчальних закладів свідчать про те, що 72% респондентів ознайомлені з проблемами, пов'язаними з формуванням готовності майбутніх вчителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; 34,5% опитаних викладачів ознайомлені повністю з методиками дистанційного навчання; 83,5% респондентів підтримують ідею стосовно використання студентами інформаційних ресурсів дистанційної форми навчання для

самостійного вдосконалення власної готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

В анкетуванні брали участь 53 вчителі початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів № 41 імені З.К. Слюсаренка, № 58, № 61, № 71, № 162, № 198, ліцею № 208, № 294, № 258, ліцею «ЕКО», Українського колежу імені В.О. Сухомлинського та Скандинавської гімназії м. Києва.

Дані опитування вчителів початкових класів показали, що лише 20,75% респондентів вважають, що студенти-практиканти готові повністю до самостійного і творчого проведення здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; 41,51% респондентів вважають, що студенти-практиканти лише частково цікавляться питаннями безпеки життєдіяльності молодших школярів; 16,98% і 54,72% респондентів вважають, що студенти-практиканти володіють повністю та частково методами оцінки рівнів індивідуального здоров'я молодших школярів.

З метою перевірки ефективності виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов, спроектованої моделі формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі було проведено формувальний етап педагогічного експерименту, в якому брали участь студенти набору (2012-2013 років) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, які входили до контрольної ($n = 77$ осіб) та експериментальної ($n = 83$ особи) груп.

Аналіз опитування студентів за відповідними методиками показав, що на початок педагогічного експерименту у контрольній групі низький рівень сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі мали 60,61% студентів, середній рівень – 29,22% студентів, високий рівень – 10,17% студентів. На кінець педагогічного експерименту у контрольній групі низький рівень сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі мали 42,21% студентів, середній рівень – 40,48% студентів, високий рівень – 17,32% студентів (рис. 2).

На початок педагогічного експерименту в експериментальній групі низький рівень сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі мали 60,04% студентів, середній рівень – 29,12% студентів, високий рівень – 10,84% студентів. На кінець педагогічного експерименту в експериментальній групі низький рівень сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі мали 23,9% студентів, середній рівень – 50% студентів, високий рівень – 26,1% студентів. Аналіз результатів показав, що на кінець педагогічного експерименту зменшилася кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі в контрольній групі – на 18,4%, в експериментальній групі – на 36,14%; збільшилась кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі в контрольній групі – на 11,26%, в експериментальній групі – на 20,88%; збільшилась кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі у контрольній групі – на 7,14%, в експериментальній групі – на 15,26%.

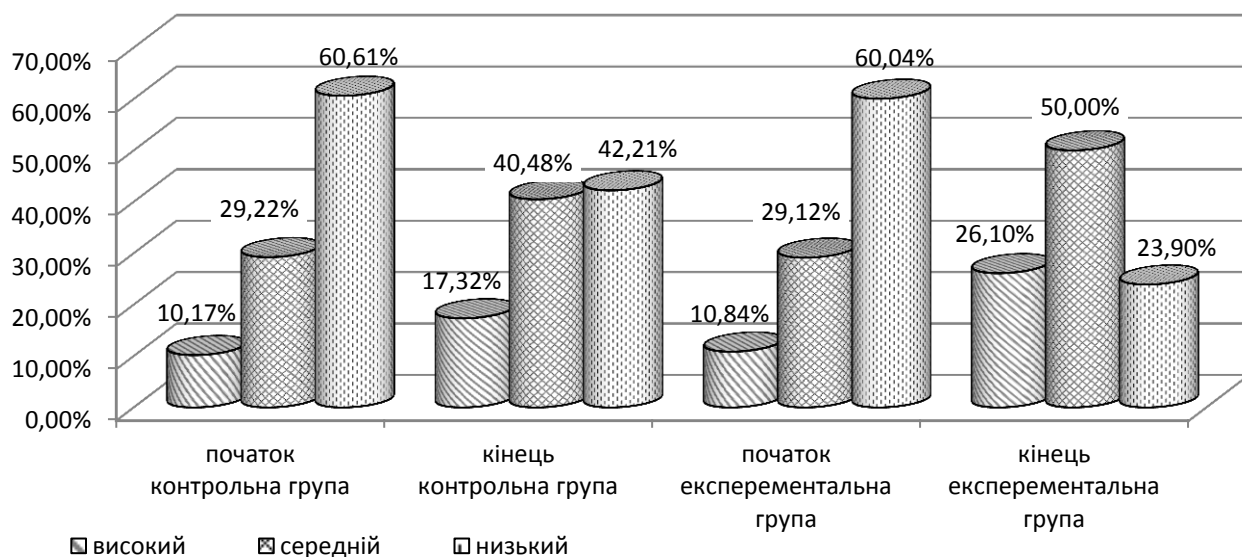

Рис. 2. Динаміка рівнів сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі студентів контрольної та експериментальної груп, (%)

Результати педагогічного експерименту свідчать про ефективність виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні запропоновано розв'язання актуальної проблеми формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі на основі її цілісного наукового аналізу, виявлення, теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки педагогічних умов означеного процесу, спроектованої моделі та розробленого навчально-методичного забезпечення.

1. Проаналізовано стан розробленості обраної проблеми, який підтвердив її актуальність та доцільність дослідження і засвідчив, що динамізм і трансформації сучасного життя висувають об'єктивну необхідність у відтворенні здорової української нації, особливо дітей, підлітків і молоді як національного потенціалу у вирішенні глобалізаційних проблем вітчизняного суспільства. При цьому здоров'я підростаючого покоління виступає як стратегічний стабілізуючий ресурс, неодмінна умова і важливий імператив, що визначає добробут особистості, суспільства, держави, забезпечує життєздатність людини і національну безпеку України у світовому співтоваристві. Акцентовано увагу на тому, що реалізація реформи вищої педагогічної освіти спрямована на формування нової генерації педагогічних кадрів, розвитку їх професійно важливих якостей та готовності до творчої праці. Вказано, що в нових соціально-економічних умовах сучасне суспільство пред'являє високі вимоги до готовності майбутніх учителів початкової школи здійснювати здоров'яформувальну діяльність з молодшими школярами, виховувати в учнів культуру здоров'я, формувати у них уявлення про здоров'я як цінність та мотивацію на ведення здорового способу життя.

2. Уточнено зміст понять «формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі» та «готовність майбутніх вчителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі». Формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі розглядається як процес, який є результатом теоретичної і практичної підготовки, що здійснюється у вищих навчальних закладах протягом певного терміну навчання і передбачає наявність ціннісних орієнтацій студентів щодо забезпечення оптимального індивідуального рівня адаптації молодших школярів до вимог навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти, виховання відповідального ставлення учнів до власного здоров'я, залучення їх до здорового і безпечного способу життя. Готовність майбутнього вчителя до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі розглядається як інтегрована якість особистості, що характеризується позитивною мотивацією на соціально-педагогічну діяльність, пов'язану зі збереженням і зміцненням здоров'я учнів, професійно орієнтованими знаннями, уміннями та навичками щодо підвищення життєвого потенціалу молодших школярів і навчання їх конкретним заходам безпеки життєдіяльності.

3. У дослідженні теоретично обґрунтовано структурні компоненти готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі: мотиваційний, когнітивний, процесуальний та особистісний. Мотиваційний компонент стимулює майбутніх учителів початкової школи до здійснення здоров'яформувальної діяльності. Когнітивний компонент передбачає оволодіння майбутніми вчителями початкової школи знаннями про здоров'яформувальну діяльність у початковій школі. Процесуальний компонент визначає особистісне усвідомлення значення отриманих знань майбутніми вчителями початкової школи й професійно орієнтованих умінь та навичок їх використання у здоров'яформувальній діяльності. Особистісний компонент передбачає оволодіння майбутніми вчителями початкової школи професійно важливими якостями, зокрема комунікативними здібностями, емпатією та прагненням до саморозвитку.

Визначено критерії (мотиваційний, когнітивний, процесуальний, особистісний), показники та рівні (низький, середній та високий) сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. До показників мотиваційного критерію зараховано: позитивну мотивацію до здійснення здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; бажання та спрямованість працювати у педагогічній сфері; переконаність у важливості обраної професії вчителя початкової школи; потребу застосувати свої знання та вміння у здоров'яформувальній діяльності з молодшими школярами. До показників когнітивного критерію зараховано: системність, глибину та міцність знань з анатомії і фізіології дітей з основами генетики, основ валеології, безпеки життєдіяльності та методики навчання основам здоров'я; якість володіння професійною термінологією. До показників процесуального критерію зараховано: якість володіння професійно орієнтованими уміннями та навичками щодо організації здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. До показників особистісного критерію зараховано:

якість володіння комунікативними здібностями та здатність до емпатії; прагнення до саморозвитку майбутніх учителів початкової школи.

4. Спроектовано модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, яка складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового, організаційно-технологічного та результативно-оцінювального блоків. Цільовий блок визначається метою (формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі) та завданнями. Теоретико-методологічний блок поєднує методологічні підходи (компетентнісний, особистісно орієнтований, діяльнісний, аксіологічний та акмеологічний) та принципи (науковості, систематичності, гуманізації, індивідуалізації навчання, рефлексивності та креативності). Змістовий блок визначається навчальним планом, відповідно до якого складаються навчальні програми з дисциплін «Анатомія, фізіологія дітей з основами генетики та валеології» (1 курс), «Безпека життєдіяльності» (4 курс) і «Методика навчання основам здоров'я» (4 курс). Організаційно-технологічний блок містить форми, методи і засоби навчання, орієнтовані на етапи формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. Результативно-оцінювальний блок передбачає моніторинг рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. Результатом є сформованість готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

5. Виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі (конкретизація змісту професійної підготовки майбутніх учителів з урахуванням специфіки здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача і студентів; розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення науково-дослідної роботи і практик). Проведено дослідно-експериментальну перевірку педагогічних умов і моделі формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, яка показала на кінець педагогічного експерименту збільшення в експериментальній групі кількості студентів, які мали середній і високий рівні сформованості готовності до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, порівняно з кількістю студентів контрольної групи.

Водночас проведене дисертаційне дослідження не вичерпує всіх напрямків означеної проблеми, пов'язаної з формуванням готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі. Подальшого вивчення потребують питання, пов'язані з впровадженням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів у вищих навчальних закладах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Навчально-методичні посібники, дистанційні курси

1. Білик В.Г. Кросворди з фізіології людини: [навчально-практичний посібник] /

В.О. Федько, В.Г. Білик, О.В. Омельчук. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – 57 с.

2. Білик В.Г. Анатомія та фізіологія дитини: [методичні рекомендації до практичних занять] / В.В. Солнцева, В.Г. Білик, К.В. Палієнко. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – 73 с.

3. Білик В.Г. Інформаційний ресурс дистанційного курсу «Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики»: [навчально-методична праця] / В.Г. Білик. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 11,25 друк. арк.

4. Білик В.Г. Інформаційний ресурс дистанційного курсу «Основи валеології»: [навчально-методична праця] / В.Г. Білик. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 16,88 друк. арк.

5. Білик В.Г. Інформаційний ресурс дистанційного курсу «Безпека життєдіяльності»: [навчально-методична праця] / В.Г. Білик, А.Г. Дімітрова. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 15,51 друк. арк.

6. Білик В.Г. Інформаційний ресурс дистанційного курсу «Методика навчання основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності»: [навчально-методична праця] / В.Г. Білик. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 18,07 друк. арк.

Статті у наукових фахових виданнях

7. Білик В.Г. Теоретико-методичні аспекти формування валеологічної спрямованості особистості майбутнього вчителя основ здоров'я / В.Г. Білик // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. – № 1. – С. 39-43.

8. Білик В.Г. Концептуальні засади створення підручника «Основи здоров'я» для 1го класу / С.В. Страшко, Г.І. Жара, В.Г. Білик // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (Педагогічні науки). – Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – № 5 (264). – Частина II. – С. 156-165.

9. Білик В.Г. Формування професійно-педагогічної спрямованості майбутніх учителів початкової школи щодо впровадження сучасних здоров'яформувальних технологій / В.Г. Білик // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт» [збірник наукових праць] / За ред. Г.М. Арзютова. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – Випуск 3 К2 (57) 15. – С. 39-41.

10. Білик В.Г. Науково-теоретичне підґрунтя формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі / В.Г. Білик // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна №1139. Серія: «Валеологія: сучасність і майбутнє». – 2014. – Вип. 18. – С. 76-81.

11. Білик В.Г. Здоров'яформувальна діяльність з молодшими школярами як пріоритетний напрям роботи вчителів початкової школи / В.Г. Білик // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка: Серія: Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 125. – С. 292-295.

12. Білик В.Г. Понятійний апарат дослідження проблеми формування готовності майбутніх вчителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі / В.Г. Білик // Наукові записки: [збірник наукових статей] / М-во освіти і

науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; упор. Л.Л. Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – Випуск СХХVI (126). – (Серія педагогічні та історичні науки). – С. 23-29.

13. Білик В.Г. Модель формування готовності майбутніх вчителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі / В.Г. Білик // Наукові записки: [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; упор. Л.Л. Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – Випуск СХХVII (127). – (Серія педагогічні та історичні науки). – С. 11-19.

14. Білик В.Г. Про педагогічний моніторинг рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі / В.Г. Білик // Педагогічні науки Соретікус : теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал / ред. кол.: А.А. Сбруєва (голов. ред.) [та ін.]. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – №. 10 (54). – С. 10-17.

Стаття в іноземному науковому фаховому виданні

15. Bilyk V.G. Modernization of higher pedagogical education of future primary school teachers / V.G. Bilyk // Nowoczesna edukacja: filozofia, innowacja, doświadczenie. – Nr 2 (2015). – Łódź : Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności. S. 7-10.

Матеріали науково-практичних конференцій

16. Білик В.Г. Валеологічні аспекти педагогічного впливу на школярів / В.В. Солнцева, В.Г. Білик, К.Г. Палієнко // Роль доквілля у валеологічній освіті і вихованні: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, (Полтава, 2005 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової – Полтава, 2005. – С. 166-167.

17. Білик В.Г. Самостійна робота студентів як засіб розвитку ініціативи та творчості майбутнього вчителя / В.Г. Білик // Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін. XIV Каришинські читання: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (Полтава, 24-25 травня 2007 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава, 2007. – С. 161-162.

18. Білик В.Г. Роль технічних засобів навчання у формуванні та організації науково-дослідницьких умінь і практичної підготовки студентів у вищій школі / В.Г. Білик, А.Г. Ткаченко // Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін. XIV Каришинські читання: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (Полтава 24-25 травня 2007 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава, 2007. – С. 237-238.

19. Білик В.Г. Сучасні тенденції використання комп'ютерних технологій у навчально-пізнавальному процесі вищої школи / В.Г. Білик, С.А. Ігнатенко, С.В. Страшко // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі. XVII Каришинські читання: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (Полтава 27-28 травня 2010 р.) / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава, 2010. – С. 77-78.

20. Білик В.Г. Сучасний погляд на формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі / В.Г. Білик // Сучасна вища освіта: проблеми та перспективи: Тези доповідей III всеукраїнської конференції

молодих вчених та студентів. (Дніпропетровськ, 2 квітня 2015 р.) – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2015. – С. 12-15.

21. Bilyk V.G. Methodical constituent of forming the future teachers readiness towards health forming activities at primary school / V.G. Bilyk // Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості: Матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів. (Чернігів, 3 квітня 2015 р.) / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка / відп. ред. Г.І. Жара. – Чернігів : ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. – С. 7-9.

22. Bilyk V.G. Structural components of future teachers readiness towards health forming activity at primary school / V.G. Bilyk // Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку: Тези доповідей XIII міжнародної науково-практичної конференції. (Харків 9-11 квітня 2015 р.). – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – С. 57-60.

23. Bilyk V.G. Preparation of future teachers is to life-support of students of initial school in extraordinary situations / V.G. Bilyk // Проблеми цивільного захисту населення: сучасні реалії України: Матеріали I всеукраїнської заочної науково-практичної конференції, присвяченої 180-річчю Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. (Київ, 16 квітня 2015 р.). – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С. 13-15.

24. Білик В.Г. Теоретичні аспекти ролі фізичного виховання та спорту у формуванні позитивного ставлення до здорового способу життя дітей молодшого шкільного віку / В.Г. Білик, А.П. Мегалінська, А.Г. Дімітрова // Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту: Матеріали VI міжнародної заочної науково-практичної конференції (Одеса 20-24 квітня 2015 р.) / редкол. О.П. Романчук та ін. – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. – С. 13-17.

25. Білик В.Г. Сучасний стан підготовки майбутніх учителів до здоров'яформуванняльної діяльності у початковій школі / В.Г. Білик // Педагогіка здоров'я : Збірник наукових праць V всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої 170-річчю з дня народження І.І. Мечникова (Харків, 15 травня 2015 р.) / За заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2015. – С. 164-167.

26. Білик В.Г. Застосування інноваційних педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи / В.Г. Білик // Міжнародна діяльність університетів як фактор інноваційного розвитку вищої школи: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної заочної конференції (Маріуполь 18 вересня 2015 року). – Маріуполь, 2015. – С. 32-33.

АНОТАЦІЇ

Білик В.Г. Формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформуванняльної діяльності у початковій школі. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ, 2016.

Дослідження присвячено проблемі формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Проаналізовано стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі (конкретизація змісту професійної підготовки майбутніх учителів з урахуванням специфіки здоров'яформувальної діяльності у початковій школі; застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача і студентів; розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення науково-дослідної роботи і практик).

Спроектовано модель формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі, що складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового, організаційно-технологічного та результативно-оцінювального блоків.

Визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності у початковій школі.

Ключові слова: формування готовності, майбутні вчителі початкової школи, здоров'яформувальна діяльність.

Билык В.Г. Формирование готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, Киев, 2016.

Исследование посвящено проблеме формирования готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе.

Проанализировано состояние разработанности проблемы формирования готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе. Выявлены, теоретически обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия формирования готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе (конкретизация содержания профессиональной подготовки будущих учителей с учетом специфики здоровьесформирующей деятельности в начальной школе; применение инновационных педагогических технологий в процессе субъект-субъектного взаимодействия преподавателя и студентов; развитие творческого потенциала будущих учителей начальной школы в процессе проведения научно-исследовательской работы и практик). Спроектирована модель формирования готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе, которая состоит из целевого, теоретико-методологического,

содержательного, организационно-технологического и результативно-оценивающего блоков. Целевой блок определяется целью (формирование готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе) и заданиями. Теоретико-методологический блок сочетает методологические подходы (компетентностный, личностно ориентированный, деятельностный, аксиологический и акмеологический) и принципы (научности, систематичности, гуманизации, индивидуализации учебы, рефлексивности и креативности). Содержательный блок определяется учебным планом, в соответствии с которым составляются учебные программы с дисциплин «Анатомия, физиология детей с основами генетики и валеологии» (1 курс), «Безопасность жизнедеятельности» (4 курс) и «Методика обучения основам здоровья» (4 курс). Организационно-технологический блок содержит формы, методы и средства учебы, ориентированные на этапы формирования готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе. Результативно-оценивающий блок предусматривает мониторинг уровней сформированности готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе. Результатом является сформированность готовности будущих учителей к здоровьесформирующей деятельности в начальной школе.

Ключевые слова: формирование готовности, будущие учителя начальной школы, здоровьесформирующая деятельность.

Bilyk V. G. The formation of future teachers' readiness to health forming activity at primary school.– Manuscript.

Dissertation to obtain the scientific degree of a Candidate of pedagogical sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and methodic of professional education. – National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2016.

Research is dedicated to the problem of forming future teachers' readiness to health forming activity at primary school.

It was analyzed the problem of forming future teachers' readiness to health forming activity at primary school.

It is educed in theory the pedagogical terms of forming future teachers' readiness the reasonably and experimentally tested to health forming activity at primary school (a specification of maintenance of professional preparation of future teachers is taking into account the specific of health forming activity at primary school; application of innovative pedagogical technologies is in the process of subject-subject co-operation of teacher and students; development of creative potential of primary school future teachers is in the process of realization of research work and practices).

The model of forming the readiness of future teachers is projected to health forming activity at primary school which consists of destination, theoretical-methodological, semantic, organizational-technological and effectively-estimating blocks.

Criteria, indexes and levels of formed future teachers' readiness are certain to health forming activity at primary school.

Keywords: forming of readiness, future teachers of primary school, health forming activity.